

MECZUBÎ, NURİ DOĞRUYOL (1930-2004)*

Âşık, çiftçi

Burcu Kaya ÇAKI

Anahtar Kelimeler: Meczubî, Âşık Edebiyatı, Yerköy, Yozgat, 20. Yüzyıl Türk Edebiyatı

Âşık Meczubî adıyla tanınan Nuri Doğruiyol, 8 Şubat 1930'da Yozgat'ın Yerköy ilçesine bağılı Terzili köyünde doğmuştur. Bekir ve Hatice'nin evliliklerinden dünyaya gelen âşığın yedi yaşındayken annesi vefat etmiştir. Âşığın babasının ikinci eşi olan Elif Hanım'dan Ellez ve Ahmet adında iki kardeşi olmuştur. Âşık Meczubî, ilkokulu bitirdikten sonra Kayseri Pazarören Öğretmen Okulu'na gitmiş, buradan mezun olduktan sonra kısa süre öğretmenlik yapmıştır. Güler Hanım ile evlenen âşığın Hatice, Bekir, Süleyman, Gülay, Ümmügülsüm, İbrahim, Kezban adlarında yedi çocuğı dünyaya gelmiştir. Bunlardan İbrahim ve Kezban bebekken vefat etmiştir. Uzun yıllar Ankara'da yaşayan âşık, burada manav dükkânı işletmiştir. 1991 yılında oğılu Süleyman'ın askerde şehit olması üzerine Terzili köyüne geri dönmüştür. Burada çiftçilik yaparak yaşamını sürdüren âşık, 20 Nisan 2004 tarihinde kalp krizi geçirerek vefat etmiş, köy mezarlığına defnedilmiştir (Kaya Çakı 2019).

1948 yılında bazı gazetelerde şiirleri yayımlanan âşık, şiirlerinde "Meczubî" mahlasını kullanmıştır. "Hiç başımdan eksik olmadı belam/ Nuri der ağzımdan çıkmıyor kelam/ İşte budur kısacası vesselam/ Ver çiftin tutağın elime baba" dörütlüğünde olduğı gibi bazı şiirlerinde Nuri mahlasını da kullandığı görülmüştür (Kalkan 1991: 385). Hüseyin Çırakman, Murat Çobanoğılu, Âşık Ferrahi, Kemal Bülbül, Mustafa Küçük, Âşık Gülabi, Nuri Çırağı gibi âşıklarla arkadaş olan Âşık Meczubî'nin ustası ve çırağı yoktur. Âşık, saz çalmasını bilmesine rağmen şiirlerini saz çalarak okumamıştır. Türkiye'nin birçok yerini gezip dolaşan âşık, bir süre destan yazıp satmıştır (Kaya Çakı 2019). "Ne Büyük" adlı şiirinde bunu şöyle dile getirir: "Cemi cümle kâinatı yaradan/ Nimet veren denizden hem karadan/ Meczubî'ye nasibini aradan/ Destan satıp yol bulmuşum ne mutlu". Âşık, şiirlerini *Yozgat'tan Parlayan Güneş*, *Kalbimin Sesi*, *Şakacı Kızlar*, *Kıbrıs'ı Özleyiş*, *Ölüm Döşegi*, *Dedikodusuz Yuva*, *Dile Gelen Hakikatler*, *Yunus Gibi* adlı kitaplarda toplamıştır (Doğan 1988: 278-284). Âşığın 1982 yılında basılan *Yunus Gibi* kitabının dışındaki diğeri şiir kitaplarına ulaşılammıştır.

Âşık Meczubî şiirlerinde tenkit ve mizahı etkin bir biçimde kullanan âşıklardan biridir. Kitabı ile aynı ismi taşıyan "Bulamadım bende beni/ Geziyorum Yunus gibi/ Kendimde hissettim seni/ Seziyorum Yunus gibi" dörütlüğüyle başlayan Yunus Gibi şiiri bunun örneklerinden biri sayılabilir (Doğan 1988:278). *Yunus Gibi* kitabında daha çok İslam dini, Allah sevgisi, peygamber sevgisi gibi dini konulu şiirleri yer almaktadır. Bunun yanı sıra şiirlerinde aşk, sevgiliye duyulan özlem, kahramanlık, vatan sevgisi gibi konuları işleyen âşık, şiirlerinde sade ve anlaşılır bir dil kullanmıştır. Şiirlerinde ölçü olarak da 8'li ve 11'li hece ölçüsünü tercih etmiştir.

Kaynakça

DOĞAN, D. (1988). *Yozgat Şair ve Yazarları*. Ankara: Yozgat Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü Kültür Yay.

Hatice İnanır (Âşık Meczubî'nin kızı), Ankara, 1940, ilkokul, ev hanımı [Burcu Kaya Çakı tarafından 22.01.2019 tarihinde yapılan görüşme].

KALKAN, E. (1991). *XX. Yüzyıl Türk Halk Şairleri Antolojisi*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.

* Bu madde, Burcu Kaya ÇAKI, "MECZUBÎ, Nuri Doğruyol", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/meczubi-nuri-dogruyol> adresinden Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü tarafından verilen izinle alınmıştır.